

október 4.
ÉS ZET
 8. szám C.
 9. szám A.
 9. szám B.
 (Szilágyi Berta
 és családja)
 (Operette
 7. szám. Sor-
 bay Ildikóval.
 Rendes
 (Operette,
 53.)
 Napibér 10
 nyei
 az utolsó
 onságának az
 A közönség
 árják a mai
 almas drámai
 az technikai
 a 9 kép két
 rópai ország
 mindenütt
 héten ötször
 tőkön pén-
 r. A főszere-
 novics Jenő,
 Ferenc, Mi-
 premiére lesz
 ázi évad leg-
 Amerikában
 ogják bemu-
 ást ért meg
 akció, tánc,
 előadását.
 élték a Bor-

Szerkesztőség, kiadó-
 iroda és nyomda:
 Kolozsvár, St. Baron
 utca (Brassai-utca) 10.
 Telefon:
 Szerk. és kiadóhivatal:
 9-77
 N. Sz. — — — 2-28
 Állás szám ára pályá-
 szaron és vidéken 5 lej
 Budapestben is 5 lej

UJ KELET

ESZÓD-POLITIKAI-NAPILAP

szurát: Suci

Róbert
 Budapest

ELOFIZETESI ARAK

Romániában	
Egész évre	1150
Félévre	600
Negyedévre	320
Egy hónapra	110
Csehszlovákiában	
Egy hónapra	Ck 40-
Egyes szám	3-

1927 október 5 Szerda Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 224 szám 5688 Tisri 9

Hát hol tanuljon a zsidó diák?

Tíz zsidó fiúnak ajtót mutattak a kolozsvári felső kereskedelmi iskolában. Az iskola első évfolyamára bevonult a numerusz nullusz, korántsem azért, mintha az iskola vagy annak vezetői nem tűnének meg falaik között a zsidó diákokat, a misztikus és könyörtelen regulament emelt gátat a tíz zsidó gyerek kereskedelmi kiképez-
 tetése elé.

Ilyenkor lehetetlen nem gondolni a megnyugtató nyilatkozatoknak végtelen hosszú sorára, amelyek a belföldi és külföldi közvélemény előtt évek óta erősítgetik, hogy a kisebbségek jogtalanul emelik fel tiltakozó szavukat az iskola rezsim ellen, mert iskolaügyi sérelmek csak a nyugtalan véru kisebbségek képzeletében léteznek. A szabályrendeletek légiója sorra sorvasztja el a kisebbségi iskolákat és amikor egyik kisebbségi iskola a másik után kénytelen bezárni kapuit, a közoktatásügyi kormányzat azzal vizsgaltja magát és az iskolák nélkül maradt tanulókat, hogy az állam mindenkinek az iskoláztatásáról gondoskodik és ha be is zárja valamelyik kisebbségi iskolát, a tanulás lehetőségét nem veszi el senkitől sem.

Amde ez a kijelentés inkább vigasztalja a közoktatásügyi minisztert, mint az iskola nélkül maradt tanulókat, mert íme a kolozsvári felsőkereskedelmi iskola példája, amely csupán egy eset a számtalan ezer közül, világosan mutatja, hogy a kisebbségi, főképpen pedig zsidó kisebbségi diákok számára az állami iskolákban sincsen hely.

A zsidó ifju elmegy az iskolába, beiratkozik, befizeti a tandíjat, megvásárolja a tankönyveket, beül a padjába és amikor hozzálát a tanuláshoz, megcsóválják a feje fölött egy ócska regulamentumot, amelynek paragrafusai ajtót mutatnak a számára. A háboru előtti időkben való szabályrendelet alapján zárták ki a kereskedelmi iskola zsidó növendékeit. Abban az időben a zsidóknak nem volt még meg állampolgári joguk és egész légiója volt olyan törvényeknek, amelyek a zsidó lakosságot, az ország jogfosztott kisebbségét, inferiorisabb helyzetbe juttatták. De Románia új alkotmányának az a passzusa, amely a zsidóság állampolgári jogait kodifikálta, egy csapásra automatikusan törölte mindazokat a törvényeket, amelyek különbséget tettek zsidók és nemzsidók között.

Alkotmányellenes anachronizmus tehát alkalmazni ma egy 1912. évben kelt szabályrendeletet. Ha egy évfolyamra pedagógiai okokból csak ötven diákot hajlandó felvenni a közoktatási kormányzat, akkor létesítsen új iskolákat. Ha ehhez, a kíméletlen adóprás ellenére sincs módja, akkor versenyvizsgálva és ne nemzetiségi kataszterrel döntse el azt, hogy ki kerüljön be az ötven boldog halandó közé. A magánoktatásról szóló törvény paragrafusai nem engedik meg, hogy a kisebbségek szakiskolákat állítsanak fel, következésképpen az államnak elsőrendű kötelessége gondoskodni minden jelentkezőnek szakoktatásáról.

Az extrabudgetarius rendszer nem megoldás és nem is kérünk belőle. Jogtalan és igazságtalan az az elgondolás, hogy azok, akik a létszám fölé kerülnek, saját anyagi erejükből tartsanak el párhuzamos szekciókat. Jogtalan ez az elgondolás, különösen azért, mert a létszám fölé kerülést nem a tanulók szüleinek vagyoni cenzusa, hanem nemzetisége szabályozza és minden egyes esetben zsidó tanulókat kényszerítenek rá arra, hogy háromszorosan tandíjjal extrabudgetarius szekciókat tartsanak fenn.

Nem megoldás az a kegyes intézkedés sem,

amely jószívvvel megengedi a zsidó hitközségeknek, hogy a szegényes zsidó tanulók horribilis tandíját a hitközség fizesse helyettük az extrabudgetarius szekcióban. Legujabban ilyen módon akarja a kormány a zsidó iskolák paródiáját megcsinálni. A teher a hitközségé, az iskola az államé.

Az elosztás pompás. Nem egyéb, mint pendancia a jogos és igazságos helyzetnek. Valójában, a kisebbségi iskolák fentartásához az állam kellene hozzájáruljon, a tényleges helyzet

azonban az, hogy a kisebbségeket rászorítják arra, hogy ők járuljanak hozzá az állami iskolák fentartásához.

A kolozsvári felkereskedelmi iskola numerusz nullusza egy újabb intő példa azon az úton, amely a kisebbségek által eltartott állami iskolák felé vezet. De ezen az úton nem mehetünk tovább és még mielőtt késő, össze kell szednünk minden erőnket, hogy szabad iskoláztatási jogaink utolsó maradványát megvédelmezzük.

Ma állapítják meg a gyulafehérvári nagygyűlés napját

Mirto nemzeti parasztpárti képviselő kétórás kihallgatáson informálta a régenstanácsot az összes politikai kérdésekről

(Bucuresti-Bukarest, október 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Maniu Gyula szerdán reggel érkezik a fővárosba. Megérkezése után összeül a nemzeti parasztpárt végrehajtóbizottsága és megállapítja a gyulafehérvári nagygyűlés időpontját. A nagygyűlés napjának kitűzése tudvaleg juktimitan volt a parlament megnyitásának időpontjával, amelyet a legutóbbi minisztertanács október 15. ben állapított meg.

Tekintettel arra, hogy a gyulafehérvári gyűlés kimondottan demonstratív jellegű lesz, nem látszott lehetetlennek, hogy a kormány nem fogja engedélyezni, vagy más módon akadályozza meg a népgyűlés megtartását. Olyan hírek is kerültek

forgalomba, hogy a kormány erre az alkalomra nagyobb csapatkoncentrációkat tervez Erdélyben, ezeket a híreket azonban félhivatalosan megcáfolták.

Politikai körökben általános feltűnést keltett, hogy Mirto nemzeti parasztpárti képviselő ma kétórás kihallgatáson jelent meg a régenstanácsnál. A képviselő részletesen ismertette pártja felfogását a politikai helyzetről. Ez az első politikai jellegű audienca, amelyet a régenstanács adott. A kihallgatás után Mirto kijelentette barátainak, hogy a régenstanács teljesen informálva van valamennyi kérdérről.

Az erdélyi és bánáti kisebbségi ujságírószervezet a cenzura eltörlését sürgeti

(Cluj-Kolozsvár, október 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ófelsége Ferdinánd király halála után a kormány sajtócenzurát léptetett életbe azokon a területeken is, amelyek nem tartoznak bele az ugynevezett hadizónába. Illetékes helyen már akkor is hangsúlyozták, hogy a cenzura csak átmeneti jellegű lesz. Noha annak idején az összes mérvadó fórumok hangsúlyozottan kijelentették, hogy az erdélyi sajtó az állammal és a társadalmi renddel szemben kifogástalanul teljesítette kötelességét, a cenzurát ittfelejtették Erdélyben.

Az Erdélyi és Bánáti Kisebbségi Ujságírószervezet a sajtószabadság morális és technikai érdekeinek megvédése érdekében most memorandum fordult a belügyminiszterhez, amelyben a cenzura eltörlését sürgeti. A memorandum így hangzik:

Belügyminiszter Ur!

I. Ferdinánd királyunk július 20-án bekövetkezett fájdalommal halála után a kormány újlag életbeléptette az előzetes sajtócenzurát. A cenzura elrendelése átmeneti jelleggel az ország tökéletes nyugalmanak biztosítása céljából, ha akkor indokoltnak volt is tekinthető, a rendelkezés fentartása ma, hónapokkal e szomorú esemény után, nem látszik egyáltalán indokoltnak és szükségszerűnek. Királyunk halála ugyanis az egész országban osztatlanul a legmélyebb gyász és részvét érzéseit váltotta ki a lakosság minden rétegében fajra, vallásra és nemzetiségre való tekintet nélkül és az általános rendet és békét a legkisebb zavar sem érte, mert minden lélekben csupán az általános konszolidációra való törekvés élt és él ma is.

E konszolidációs gondolatnak jelentős előharcosa volt a kisebbségi sajtó, amely hivatásának tudatában mindig önzetlenül és becsületesen szolgált a ország és állam nemese és igaz érdekeit. Hivatásának lelkiismeretes betöltésében azonban most sokban gátolja

a cenzura indokolatlan fentartása, amely napról-napra nagyon súlyos szellemi, erkölcsi és anyagi károkat okoz neki. A sajtónak, így a kisebbségi sajtónak a teljes sajtószabadság levegőjére van szüksége, mert csakis így képes fontos közérdekű misszióját kifogástalanul elvégezni, amiben most a cenzura akadályozza.

A cenzura elrendelését az alkotmánytörvény különben is csak háboru és más kivételes események esetére írja elő. Ez az állapot mindenképpen teljességgel megszüntetnek tekinthető. A cenzura fentartása tehát szükségtelen és ellenkezik alkotmányunk és a sajtószabadság szellemével, de ezenfelül súlyosan és igaztalanul sújtja a kisebbségi sajtókat is, amely az állam konszolidációját jelentős mértékben elősegítő munkájával csöppet sem szolgált rá arra, hogy tevékenységét cenzurával megnehezítsék.

A fenti szempontokra való figyelmeztetés mellett tiszteletteljesen előterjesztjük tehát a mélyen tisztelt Miniszter Urnak azt a kérésünket, hogy a kormánynál az újabb életbeléptetett cenzura teljes megszüntetéséért iránt intervenálni és érdekünkben, amely az állam és az ország érdeke is egyuttal, a kedvező döntés feltétlen sikeréért eredményesen eljárni kegyeskedjék.

Bátorodunk egyben felhívni a mélyen tisztelt Miniszter Ur figyelmét a határszéli zónák cenzura-kezelésének megfelelő és méltányos egyidejű rendeztetésére is, mire névze néhány hónappal ezelőtt már előterjesztést tettünk. — Meg vagyunk győződve, hogy Miniszter Ur ebben az ügyben az igazság és az alkotmány megértő szellemében fog intézkedni és eljárnai s ebben a reményben vagyunk a kedvező döntést mielőbbre remélve, mély tisztelettel:

Az Erdélyi és Bánági Népkisebbségi Ujságírószervezet nevében:
 Dr. Zágoni s. k. Walter s. k.
 ü. v. alelnök főtákar

Öt év alatt tíz és félmilliárdról 50 milliárdra szökkent fel az állami költségvetés

Csak az egyenesadók leszállítására gondol a kormány. Az egész vonalon szigorúan megszüntetik az egyes minisztériumok kiadásait

(Bucuresti-Bukarest, október 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Röviden jelentettük, hogy a jövő évi költségvetés összeállításával kapcsolatban Bratianu Vintila pénzügyminiszter az összes szakminisztériumokhoz átiratot intézett, amelyben arra hívja fel a figyelmüket, hogy 1928-ban az állami bevételek csökkentésével kell számolniuk és ezért minden szükségletüket erre az eshetőségre állítsák be. Az utasítás rámutat arra, hogy 1922 óta az állami költségvetés 10 milliárd 498 millióról 50 milliárd 318 millió lejre növekedett, beszámítva a CFR és a posta budgetjét is.

A költségvetés összegbeli emelkedése részben az 1919-1922. évi infláció következménye.

részben pedig annak tulajdonítható, hogy a jövedelmek megállapítására és a közterhek behajtására hivatott állami gépezet lényegesen megjavult. Ez a körülmény teszi lehetővé a kormány által vállalt azon kötelezettség teljesítését, hogy revízió alá vegye az egyenesadók kivetését. A jövő év elején új adóügyi összeírás lesz, amelyből a pénzügyminiszter az adószállítás ellenére, az állami bevételek fokozódását reméli és ezt a költségvetés összeállításánál szem előtt fogja tartani.

A költségvetésnek erre az elasztikusságra elsősorban a háborús adósságok további törlesztése szempontjából van szüksége. Románia ugyanis még nem rendezte a Franciaországgal szembeni tartozásait, meg kell még vásárolnia a magánvasutak jórészét, teljesen likvidálta az osztrák-magyar adósságokat, a belföldi hadikárokat és más kisebb tartozásokat, amelyek kifizetését részben az új budgetből tervezi a kormány. De szükség van a budget elaszticitására azért is, mert eddig a pénzügyi helyzet nem engedte meg, hogy az államnak megfelelő tartalékjai legyenek a halaszthatatlan szükségletek fedezésére és ne kelljen megvárni, amíg a szükséges összegek befolyának az államkasszába. Ezt a tartalékalapot is a költségvetés fogja helyettesíteni, viszont

az egyes minisztériumok a jövőben nem hozhatják abba a helyzetbe az államot, hogy kötelezettségeinek ne tudjon eleget tenni.

A pótköltségvetésből hiányzanak bizonyos speciális jövedelmek, ami miatt a rendes bevételekből kell juttatni azoknak a reszortoknak, amelyek nem tűnnek halasztást, így például a nemzetvédelemre, iskolákra, vasutakra, stb. Ezt a politikát mindaddig folytatni fogja az állam, amíg más eszközei nem akadnak, a nemzetvédelemnél pedig még azután is. Ugyancsak figyelembe kell venni az előző költségvetési évek idejéből még ki nem fizetett különféle adósságokat is, amelyek fedezetlen volta sok nehézséget okoz a kincstárnak és

rontja az állam hitelét.

Epen a fentiek miatt az előirányzásokat az 1927. évi tényleges bevételek alapján kell megalkotni, az előző évek eredményeinek figyelembevételével. Ha kivételes körülmények tavaly a bevételek emelkedését idézték elő, viszont a jövő évben előreláthatólag nem lehet bizonyossággal számítani hasonló jövedelemre, figyelembe kell venni a mutatkozó különbözetet. Kétes esetekben a költségvetési előirányzatot a legminimálisabb összegre kell beállítani. Az ideai bevételeknél magasabb előirányzásokat a kormány csak nagyon indokolt esetekben fogja jóváhagyni.

Az állami bevételek inkasszállását a legfőbb számvetési hivatal a legaprólékosabban fogja ellenőrizni. A multban ugyanis egyes minisztériumi osztályok nem vezették be a költségvetésbe az összes jövedelmeket, hanem azok egyrészből

budgeten kívüli alapokat kreáltak és azokat a legcsekélyebb ellenőrzés nélkül kezelték.

A pénzügyi autonómiával nem rendelkező állami

szervek minden összeget az államkasszába kötelesek befizetni, viszont összes szükségleteiket a költségvetésben megállapított hitelekkel az állam fedezi is. Ott, ahol az előirányzott bevételeket nem lehetett realizálni, meg kell állapítani ennek az okát. Ha ez az ok abban volna, hogy egyes hozzájárulások, vagy illetékek, még a háboru előtti kulcs szerint vannak kivetve, ami természetesen nem felel meg a mai valutáris viszonyoknak, az illető állami szerv jelentése alapján a kormány meg fogja szüntetni ezt a helyzetet.

Ezen általános irányelvek után a pénzügyminisztérium átirata rátér a költségvetés összeállításának mechanizmusára. A kiadási fejezet két részre oszlik: a személyzeti és anyagi kiadásokra. A személyzeti kiadásoknál az egyes minisztériumok a jelenlegi tisztviselő-szervezet alapján fognak dolgozni. Az új hivatalnoki státust csak 1928-ban fogják ugyan megszüntetni, de mert ez a törvény a köztisztviselők megfelelő elosztását és a szolgálati teendők helyesebb felosztását fogja eredményezni,

már most kell gondoskodni a hivatalnokok létszámcsökkentéséről

és átcsoportosításáról. A megüresedésben lévő helyeket nem lehet betölteni és az időközben

Marx kancellár és Gerhart Hauptmann tartottak beszédet Walter Rathenau emlékünnepe

Hindenburg birodalmi elnök elvállalta a Rathenau-alap díszelnökségét

(Berlin, október 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Azon a napon, amelyen Walter Rathenau elérte volna hatvanadik születésnapját, Berlinben a tragikus végű német politikus emlékének ünneplésére gyűltek össze mindazok, akik a német birodalom politikájában, művészetében, technikai és tudományos életében súlyt jelentenek. A gyászünnepegy a birodalmi gazdasági tanács dísztermében zajlott le. A tribün előtt dus pálmák között Rathenau márványból faragott mellszobra. Egy művészi kvartett Beethoven-darabokat játszott, majd

Brecht miniszteri tanácsos üdvözölte a megjelenteket és méltatta Walter Rathenaut.

— Nap volt — ugymond — amely délben bukott alá és eltűnt, amikor a zenitén állott. Közelálló barátjai is követték már az árnyék honába. Ebert birodalmi elnök és néhány nap előtt a kiváló Ago v. Maltzan is eltávozott. Walter Rathenau volt az, aki legbensőbb énjének erejével ismerte föl a súlyos katasztrófát, ami Németországot fenyegette mindjárt a háboru elején, azért lett a gazdaság megszervezője, azért irányultak gondolatai mindig a világ béke felé. De még akkor is, amikor a győztes német csapatok idegen földön állottak, követelte, hogy szüntessenek meg az ellenségeskedések és a hadviselők váljanak szövetségessé. Rathenau emléke örökké élni fog a német népben, mert mint állam-érfi és gazdasági vezér soha nem hagyta figyelmen kívül az ember benső életét és lelki szükségleteit. A nagy ember emléke a világtörténelemé.

Az előadó azután közölte, hogy a Walter Rathenau alap díszelnökségét a birodalom elnöke, Hindenburg köszönettel vállalta és hogy az alap auctoritumába beválasztották Gerhart Hauptmann, Paul Löbét és Josef Wirthet.

Marx birodalmi kancellár emelkedett szellemű beszédében kihangsúlyozta, hogy Rathenau-nak a német kormányba való belépésétől kezdve a német történelemnek egy döntő jelentőségű fejezete kezdődik és az a férfi volt, aki tisztelget és becsületet szerzett a német kiródalomnak az egész világon. Németországot nem akarták ismerni, nem akarták megérteni és Walter Rathenau lett a birodalom tolmácsa.

— Hálát adunk a Sorsnak, hogy nekünk adta — fejezte be beszédét a kancellár. A Halál

megüresedő állásokat törlik a költségvetésből. Ugyanez vonatkozik a napidíjasokra is, akiket teljesen leépítenek. Az anyagi kiadásoknál semmiesetre sem lehet az 1927. évi hiteleket túllépni, azoknál a minisztériumoknál azonban, amelyek a jelen évben a momentán szükségletek fedezetén felüli összegeket kaptak, 1928-ban ezeket a többleteket levonásba fogja helyezni a kormány. A már angazsált rendkívüli kiadásokat csakis a rendes kiadások megfelelő csökkentése mellett fogja a költségvetés honorálni.

Bucuresti-Bukarest, október 4. Bratianu Vintila pénzügyminiszter ma a községi költségvetések bizottságával dolgozott a budget összeállításán.

Az „Adeverul” értesülése szerint a többi hírből adott új pénzügyi összeírás azt a célt szolgálja, hogy egyetlen lakos se vonhassa ki magát az adózás alól. Az adójövedelmek ilyenformán a jövő évtől kezdve legalább 40 százalékkal fognak emelkedni.

nem fejezte be Rathenau művét. Azt a szellemet, amelyet a politikában meghonosított, továbbra is ápolni fogjuk.

Gerhart Hauptmann a barátról mondott költői lendületű emlékbeszédet.

Az ünnepség, amelyen megjelentek dr. Gessler hadügyminiszter, Schreiber kereskedelmi miniszter és többen a diplomaták közül, egy újabb Mozart-darab előadásával ért véget.

Mottó:

**Zongoravétel
bizalom dolga**

Legnagyobb garancia erre az 58 év óta
fennálló

Triska I. cég

kitűnő hiruve, mint egyetlen és legnagyobb szaküzlet Erdélyben. — Förster világmárka vezérképviselése. — Zongorák kaphatók hosszabb részletfizetési feltétel mellett is. Cluj, Str. Saguna 14. Telefonszám 4-19.

VERZÁR:

Élet, betegség, halál

190 lei.

Schmidt: Ázsia világossága 190 lei
Kallós: Görög élet és műveltség 135 lei
Cherbuliez: Művészet és természet 150 lei
Bonkáló Sándor: Az orosz irodalom története, 2 kötet együtt 265 lei

Utánvétellel szállítja LEPAGE - Cluj

A sor meg az

Ha egykoron nak megírni az (kétségen kívül nem mintha a háboru gozná fel), ugy, hetí meg azt a Budapest, szenved ügyvéd, akit a helligencia" legfőbb pesti ügyvédi kar hogy az ügyvéd helybeli intelligencia ami egymagában hazafiataltságána

A soroksári főbenjáró bűnkén lapoknak olvasástástól és például a soroksári nagy melyik „intelligencia” vezér tiszteletére nálatára feltalált.

Az kétségtelen ügye, hogy mely — a baj csak a partikuláris intel a hasonlónak ért még nem volt p meg a töle külföldi habituának vis büncselekményne való idegenkedés.

Bár a „tout érthető. A sorok ligensek tipikus szellemi megnyilatok, lakodalmi r el nem olvasott) ben valami nyug szimatol, ami me tekintélynek azt fészolgabiró mért

Es ha erre g jük a soroksári magát államjogil mert a zsidó ügy terebélyesedett k reflektorozta eny genssek kised Scharf, vagy hog bíró ur bölcsesség vagy a légyipis tapintatlanságot, kodók írásait olv operaházban Str hallgatta meg, lapját és retán külföldi szabadsá kai Szabó Istvá

Még az is m roksári „intellig viszonyt a helyl pedig nagy sikk voltak, párbajai az intelligencián

Valamikor, gvaltak, hogy é ariember. Urie és a Szerencs van öregapát tu előkelőségét a le bitette, nem irt után, vagy a k

Amióta azon az uri ember kr bővült: a kör még szorosabbra tanító urat is alább is Soroks kávéházi törzs genciává fejlőd XI-ik fizetési o kopott ferenczió sáinak pár liter láglexiconát.

Mély

A soroksári ügyvéd meg az „intelligencia“

Ha egykoron eszébe jut valamelyik szobatudósnak megírni az emberi intelligencia történetét (kétségenkívül nem lesz olyan sok dolga vele, mintha a háborúk és az ostobaság történetét dolgozná fel), úgy, mint igen jellemző epizódot említheti meg azt a konfliktust, melynek színhelye Budapest, szenvedő hőse pedig egy soroksári zsidó ügyvéd, akit a helybeli főszolgabíró, mint az „intelligencia“ legfőbb szakértője jelölt meg a budapesti ügyvédi kamaránál, arra való hivatkozással, hogy az ügyvéd ur nem tart fenn érintkezést a helybeli intelligenciával (!), destruktív lapokat olvas, ami egymagában is kellő bizonyítéka a vádlott hazafiatlanságának.

A soroksári főszolgabíró ur szemében tehát főbenjáró bűnként tűnik fel az újságolvasás, olyan lapoknak olvasása, melyek nem csöpögnek a lojalitástól és például arról sem tesznek említést, hogy a soroksári nagyvendéglő külön termében valamelyik „intelligens“ tőszót mondott Gömbös fővezér tiszteletére, aki tudvalevőleg a saját használatára feltalált partikuláris intelligencia képviselője.

Az kétségenkívül a soroksári főbíró ur magányos, hogy melyik intelligenciát szereti jobban; — a baj csak az, hogy a hazafiságot is ezen a partikuláris intelligencián próbálja lemérni. Hasonló a hasonlónak örül, mondja a közmondás, de arra még nem volt példa, hogy valaki, aki nem találja meg a tőle különbözőben a maga lelki és szellemi habitusának visszképét, arra vetemedjen, hogy büncselekménynek minősítse a másik ember tőle való idegenkedését.

Bár a „tout comprendre“ alapján ez is megérthető. A soroksári főszolgabíró ur a vidéki intelligensek tipikus és jól kiéjtett alakja, akik minden szellemi megnyilvánulásban, ami kívül esik a tőszok, lakodalmi rigmusok és a diszbe kötött (és soha el nem olvasott) antik remekírók művein, mindenben valami nyugtalanítót, valami „destruktívot“ szimatol, ami megzavarja nyugodt álmát, netán a tekintélynek azt a mértékét is, melyre a soroksári főszolgabíró mértéktelenül reflektál.

És ha erre gondolunk, könnyen meg is érthetjük a soroksári uram-bátyámat, aki megsértve érezte magát államjogilag patentírozott intelligenciájában, mert a zsidó ügyvéd nem volt kíváncsi rá, hogyan terebélyesedett ki az az idők folyamán és hogyan reflektorozta enyhet adó sugarát a helybeli intelligensek kisedő táborára. Szegény zsidó ügyvéd, Sebárf, vagy hogy hívják, ahelyett, hogy a főszolgabíró ur bölcsességét hallgatta volna a koromban, vagy a légyipiskos kávéházban elkövette azt a tapintatlanságot, hogy nagy nyugati írók és gondolkodók írásait olvasgatta szabad perceiben és a pesti operaházban Strauss Richard és Wagner operáját hallgatta meg, a munkásembernek megemelte kalapját és netán Petőfi Sándort, vagy Ady Endrét különb szabadsághősként tisztelte, mint sokorópátkai Szabó Istvánt.

Még az is meglehet, hogy ujját huzva a soroksári „intelligencia“ intelligenciájával, nem kötött viszonyt a helybeli kávéház kasszatünderével, ami pedig nagy sikk a vidéken, jelentős adósságai sem voltak, párbajai sem, amik mind-mind kritériumai az intelligenciának — Soroksáron és vidékén.

Valamikor, a régi jó időkben úgy disztinálták, hogy én uriember vagyok, te nem vagy uriember. Uriember pedig az volt — az Ur és a Szerencse jóvoltából, — aki legalább hatvan öregapát tudott kimutatni, aki származásának előkelőségét a levágtott török fejek sokaságával öregbítette, nem irt, nem olvasott és köpött a zsidó után, vagy a kutyáját üszította rá.

Amióta azonban a fene nagy demokrácia beütött, az uri ember kritériuma az intelligencia fogalmával bővült: a kör kitágult, hogy rövid tágulás után még szorosabba zárkozzék vissza. Lassan-lassan a tanító urat is bevették az „intelligencia“-ba, legalább is Soroksáron már megillette egy véghely a kávéházi törzsasztalnál, sőt az adóírók is intelligenciává fejlődött az idők folyamán, ha elérte a XI-ik fizetési osztály harmadik fokozatát, volt egy kopott ferencjószepe, életében egyszer fizetett társainak pár liter bort és megrendelte a Tolnai Világlexiconát.

Bizony mondom: érthető a felháborodás, ha a soroksári ügyvéd a maga eltévelyedésében nem kért a paradicsomi élvezetből és nemtelen göggyében különvélén ényt alkotott magának az intelligencia mi-ben valóságáról. Szerjnté — minden bizonytal — az intelligencia kritériumát nem a gondolkodás hiánya meríti ki, helyesebben nem a pártfőnökök szellemi magaslata az az orom, ahonnan a világ dolgai hiánytalanul betekintheők s talán nem osztotta a főszolgabíró urnak azt a nézetét sem, hogy a társadalmi megbízhatóság egyedüli fokmérője az, ha az ember teljes mértékben hű marad ahhoz a korlátoltsághoz, mely a falusi konszolidáció talpköve.

A soroksári ügyvéd kutató szellem lehetett, ez volt a végzete, majdnem a végzetesége. Vizsgálódó szemével nem találta meg a közmondásban lefektett intelligenciát nevezett urakban, kik is éppen ezért bosszút esküdtek ellene.

Egy kanadai író plágiummal vádolja H. G. Wellset és 100 ezer fontos kártérítési pert indított ellene

London, október 4. London irodalmi és művészeti köreit rendkívüli érdekes kártérítési per tartja igazalomban, amelyet Peeks kanadai angol író indított a világhírű angol író, H. G. Wells ellen, arra való hivatkozással, hogy Wells nagy történelmi művében, amely „Történelmi vázlatok“ címen jelent meg s az egész világban óriási sikert aratott, több fejezetet szóról szóra átvett Peeks egyik művéből.

Az író 100 ezer fontos kártérítést követel H. G. Wellstől, akinek ebben az ügyben elhangzó nyilatkozatát mindenki nagy kíváncsi-

Csakis eredeti angol

Vatermann

tőtőtollal írjon! A legjobb a világon. Már 660 leírt kaphat

LEPAGE-nál Cluj

Valódi patentírozott vidéki história ez, egy darab kortörténet, adalék az intelligencia történetéhez, melynek lényege — tartani lehet tőle — nehezen lesz kibogozható a korlátoltság, a gonoszság, tévedés és rosszindulat nehéz-szövésű burkolatából.

Salamon László

A kormány nagyszabású ankétot rendez a mócok felsegélyezésére

Vasárnap öt miniszter részvételével nagygyűlés lesz Bánffyhunyon

(Cluj-Kolozsvár, október 4. Az Új Kelet tudósítójától.) Az Abrudbánya-környéki mócok felsegélyezésére megindult akció új fázisához jutott. A kormány által kiküldött bizottság, melynek tagjai Alexandru Lepadatu, G. Tatarescu és Cipianu miniszterek, jelentést nyújtottak be a kormánynak a mócvidéken tett utjoknak eredményéről és ennek a jelentésnek alapján az illető minisztériumok megtették a szükséges intézkedéseket a segélyakció megindítása céljából.

Tatarescu miniszter nyilvánosságra hozta a minisztériumoknak a kormány által approbált intézkedéseit, amelyeknek alapján nagyjában a következő kedvezményeket nyújtják a mócoknak:

1. A mócvidéki állami erdőkből ezentúl a mócok a fát féláron vásárolhatják.
2. A Nemzeti Bank támogatásával két hónapra belül egy bányabankot állítanak fel, amely minimális kamattal fog kölcsönöket folyósítani a mócvidéki gazdálkodóknak.
3. Egy szövetkezetet fognak felállítani, mely a gabonát olcsó áron bocsátja áruba. Ugyanez a szövetkezet a bányászathoz szükséges szerszámokat fogja a móc bányászoknak beszerezni. Elhatározták azt is, hogy a bányászathoz szükséges puskaport 40 lejért bocsátják rendelkezésükre kilogramonként. Ami a bányák igazolását illeti, ezeket a kormány fogja végrehajtani hivatalból. Ami pedig a bányászott arany értékéből visszatartott négy százalékot illeti, a kormány ezt az illetéket két százalékra szállítja le. A beszolgáltatott aranyat a nemzeti bank fiókjai fogják átvenni és elszámolni. A piritaranyat, amelyet ezideig hosszas késedelemmel fizettek ki, a jövőben beszolgáltatásának pillanatától maximum egy hónapon belül kifizetik.
5. A közmunkügyi minisztérium intézkedésére Abrudbányán betegsegélyző hivatalt fognak felállítani, hogy a bányászok ne legyenek kénytelenek néha 30–40 kilométeres utat megtenni a tagdíjak befizetése alkalmából.
6. Ugyancsak Abrudbányán létesítenek egy

poliklinikai ambulatoriumot, amelynek orvos közegai állandóan köruton lesznek s a legel-dugottabb havasi községeket is fel fogják keresni. Az ambulatoriumon kívül kórházat fognak felállítani, melynek építésére a kormány egy kétféle alapot szavazott meg.

7. Az iskolák számának szaporítását is elhatározták s az állam erre a célra nagyobb összegeket fog áldozni.

8. Nistor miniszter már eddig is kétféle lejt folyósított a megrongálódott mócvidéki vasutak javítására. Ezenkívül új vasutvonallal fogják összekötni a móc vidéket Kolozsvárral, hogy ezáltal mozdítsák elő a válságba jutott termelést.

9. A közigazgatási díjakat le fogják szállítani és egy bizottság listákat fektet föl a mócok földjeinek minősítéséről. Az adót pedig a föld minőségével arányban fogják megállapítani.

A mócok küldöttsége meglegedéssel vette tudomásul a kormány intézkedéseit és egy új memorandumot nyújtott át Tatarescu miniszternek, amelyben 16 új ipariskola felállítását kéri Abrudbányán és Campeniben és a verespataki bányászati-iskola újbóli megnyitását. Ezenkívül arra kéri a kormányt, hogy az abrudbányai vízvezeték felépítésére kétféle lejt szavazzon meg, a kórház felépítésére szükséges összegeken kívül.

A mócvidéki segélyakcióval kapcsolatban, pénteken Bánffyhunyonra érkeznek Tatarescu, Cipianu, Nistor, Lepadatu és Argetoianu miniszterek, hogy a segélyakció ügyében ankétot tartsanak. Vasárnap az öt miniszter részvételével nagy népgyűlés lesz Bánffyhunyon, ahonnan a miniszterek Kolozsváron keresztül fognak visszautazni Bukarestbe.

Kotta: Lepage-nál

Mélyen leszállított áron **fest** tisztít, egyben ruhá- **Cink** Cluj
ját molymentesíti

költségvetésből
sokra is, akiket
kiadásoknál sem-
vi hiteleket tul-
noknál azonban,
mentán szükség-
t kaptak, 1928.
onásba fogja be-
szált rendkívüli
adások megfelelő
költségvetés ho-

er 4. Bratianu
községi költség-
a budget össze-

szert a több-
összeírás azt a
kos se vonhassa
adójövedelmek
ve legalább 40

mann
nau

kségét

t. Azt a szelle-

ghonosított, to-

ráról mondott

lentek dr. Gess-

r kereskedelmi

ták közül, egy

ért véget.

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

szabó István

A veszélyes petroleum-lámpa helyett
világítsunk a csodálatos

Aladdin
lámpával!

Az Aladdin lámpa 94% levegővel és 6% petroleummal, 80 gyertyaerősségű, hófehér, egyenletes izzófényt áraszt. Nem kell levegőt préselni (pumpálni), sem robbanóanyagot (spiritusz, benzín) előmelegíteni. Zajtalan, szagtalan, nemkormoz. Könnyen kezelhető, gyermekekre is nyugodtan rábízható. Minden alkatrésze egyszerű, könnyen cserélhető. Kiallítása szép és elegáns. Tűz- és robbanásmentes, égő állapotban is veszély nélkül hordozható. Anyagfogyasztása minimális, a beszerzési árat rövid használat után amortizálja. A lámpák kifogástalan működéséért öt évi gyári szavatosságot vállalunk.

Óvás!
Óvakodjunk a silány utántöltőktől, az eredeti csak az

Aladdin

védjeggyel ellátott lámpa és lámpa alkatrész, valódi angol csomagolásban.

Ingyenes ismertetőt bérmentve küld a romániai vezérképviselő: **Román Aladdin Kereskedelmi Rt.** Timisoara, Strada Gen. Joffre 4.

Svájci notesz

Hallották már híret Zofingen városának? Én, bevallom, nem tudtam létezéséről mindaddig, míg a bázeli Metropole kávéházban kezembe nem került a „Zofinger Volkszeitung“ egy példánya. Akkor aztán tágra nyitottam szemem és ámultam. Miféle világváros ez a Zofingen, ahol ilyen lap jelenik meg. A lap homlokán közjegyzői bizonylat, amely azt igazolja, hogy a lap 74 ezer példányban jelenik meg. Forgatom a kezemben a vaskos újságot, épen vasárnapi szám s a terjedelme 64 oldal. Hét melléklete van a vasárnapi számnak. Képes melléklet az asszonynak és a gyermeknek, közgazdasági és sportmelléklet, turisztikai és mezőgazdasági melléklet s az Isten tudja még, miféle melléklet. És mindez Zofingen városában lát napvilágot.

Felcsapom a Baedekeremet és utána nézek. Zofingen kis mezőváros, 12 ezer lakossal. Ebben a városkában jelenik meg a 74 ezres példányszámú újság. Amikor megkérdeztem a mellettem ülő bázeli urat, mosolyogva felelt:

— Hja, nálunk mindenki olvas lapot, Svájcban nincsen analfabéta. Figyelje meg ott a sarokban a kiszolgáló lányokat, most nincsenek elfoglalva és mindegyiknek újság van a kezében. A „Zofinger Volkszeitung“ egyébként egyike a legelterjedtebb svájci néplapoknak. De van több ilyen.

Nincs olyan kisváros Svájcban, ahol legalább két-három lap ne jelenne meg. A 140 ezer lakosú Bázelnak 6 napilapja van, az alig 100 ezer lakosú Bernben nyolc napilap jelenik meg. És ezek a lapok majdnem kivétel nélkül a lapfejen igazolják példányszámukat. A legkisebb lap is 15—20 ezer példányban jelenik meg. Becslésem szerint az alig négymillió lakosú Svájcban kétszer annyi lapot olvasnak, mint a 17 millió lakosú Romániában.

Svájcban a legkisebb városnak is világvárosias képe és jellege van. A 42 ezer lakosú Luzern főuccáján úgy érzed magad, mint a világvárosok forgalmas boulevardjain. Előkelő hotelek, impozáns középületek és pazar üzlethelyiségek. A házak egységes, kiforrott stílusa és harmónikus elrendezése nyugodt jólétről és évszázados kultúráról beszél. A svájci városok egyik legjellegzetesebb sajátossága az utakon és tereken elhelyezett művészi kivitelű kutak tömege. Lépten-nyomon belebotlik az ember ezekbe a csörgedező kis forrásokba, amelyeket rendszerint egy-egy szobrocsonka díszít. Különösen Bern gazdag ilyen kutakban. A Sámson-kut, az Igazság-kut és a Gyermekfalu-kut valóságos látványosságai a városnak.

Bern egyébként nemcsak fővárosa, de egy-

ben legszebb fekvésű és legstílusosabban épített városa is Svájcban. Az árkádós város. Bernben sohasem kell esernyőt hordani, mert az egész városban fedett árkádok alatt lehet járkálni. Egész hosszú utcák vannak, amelyekben minden ház árkádos. Az új házakat is így építik, hogy harmónikusan belesimuljanak a környezetbe.

Két szembenálló, meredek domboldala van építve Bern, amelyek között a vadrohanású Aare-folyó, mint ezüst csik húzódik végig. A két domboldalt iszonyu magas hidak kötik össze. A svájci parlament az ugynevezett Bundeshaus mögött kiépített terraszról a világ egyik legszebb kilátása nyílik, különösen tiszta nyári napokon, amikor a messzeségből idelátásznak a Jungfrau. Kedves, idillikus hely ez a Bundes-terrace, amelynek dúslombu fái között a verebek ezrei tanyáznak. Öreg bácsik és fiatal gyermekek naphosszat szórakoznak itt azzal, hogy a verebeket etetik. A verébetetés itt olyan divat, mint a velencei Szent Márk-teren a galambetés. A szelid berni verebek leszállnak az etető tenyerére és onnan csipegetik a buzaszemeket.

A legjellegzetesebb berni specialitás természetesen a medvegödör, ahol a várost szimbolizáló medvék tanyáznak. A város egy nagy terén van elhelyezve a nyitott gödör, ahol a város gyermekesége naphosszat szórakozik a fiatal medvebocok bohókás játékán. Bern nemzetközi jellegét hatásosan festi alá a világposta és a világtávirat emlékmű, ez a két gyönyörű szimbolikus szobor, amelyet annak emlékére emeltek, hogy Bernben kötötték meg az államok a világposta- és a világtávirat-egyezményt.

A szociális problémával Bázelnél találkozom. Tipikusan svájci jelenség volt. Bázeli város polgárai épen ottlétemkor lázasan készülődtek a közösi választásokra. Két párt állott szemben egymással: a polgári párt és a kommunisták. Vajjon miért folyt a heves küzdelem? Bázelnél 56 sokgyermekes családnak nem volt megfelelő higiénikus lakása. A kommunisták felállították a követelést, hogy ezek számára a város haladéktalanul építsen lakásokat. A polgáriak ellemeztek a javaslatot. Semmi egyéb követelésük nem volt a kommunistáknak, mint az 56 család lakással való ellátása s ennek érdekében bámulatos propagandát fejtettek ki. Röpcédulákon, népgyűléseken és hatalmas plakátokon igyekeztek meggyőzni a választókat, milyen igazságtalanság az, hogy 56 bázeli polgárnak nincsen megfelelő lakása. A választás alkalmával 80 ezer választó közül 28 ezer adta le szavazatát. Az eredmény: a kommunisták győztek óriási többséggel. Svájcban, ugylátszik, nem félnek a kommunistáktól. A jelek szerint nem is vesze-

delmesek. Bázelnél minden követelésük abból állott, hogy lakást építsenek. Elég szerény és konstruktív program.

A svájci városokban gyakran láttam ilyen felirásokat: „Schreib und Lesestube für Arbeitslose“. Talán ez is a szociális fejlettség jele. A svájci munkás rendkívül öntudatos, de ugyanakkor bámulatosan mérsékelt is. A szociáldemokrata párt az ország egyik legerősebb pártja.

Furcsa sors: Svájcot nem termékeny völgyei, hanem terméketlen, sziklás hegyei teszik gazdaggá. Ezek az égbenyúló hegyek és a köztük felcsillanó kisebb-nagyobb tavak képezik alapját a legjövendelműzőbb svájci iparnak: az idegeniparnak. Ami egykor, még nem is olyan régen, átok és kemény sorsrendelés volt, ez a zord tájék, ezek a vad, kopár hegyek és ormótlan sziklacsucok, amelyekből csak a legnagyobb szorgalom és odaadás tudta a sovány kenyeret kisajtolni, ime a civilizáció beköszöntésével áldássá és a bőség szarujává változott. Milliós és milliós idegen zarándokol ide évente a világ minden tájáról, elhótván duzzadó erszényét, hogy lerójjá adóját a fehér gleccserek oltárán. Amerikában ma már a bon ton-hoz tartozik a svájci nyaralás. Mindenütt amerikaiak. Nem tudsz olyan magas sziklacsucra menekülni, hogy ne botolj beléjük. Interlakenben, Svájc legelőkelőbb nyaralóhelyén az idén a vendégek 82 százaléka amerikai volt.

Svájc természetesen érti a módját annak, hogy az idegen, föltéve ha pénze van, jól érezze magát. A legkisebb nyaralóhelyen is a szebbnél-szebb hotelek tömege várja az érkezőt. Minden pincér, minden kiszolgáló beszél legalább három nyelvet. Egy öreg gyümölcsárus asszonyt hallottam angolul beszélni. Hja, az amerikai és angol nem tanul idegen nyelvet, az ő pénzéért megköveteli, hogy vele angolul beszéljenek. Igaza van.

Érdemes-e idejönni a világ másik végéből, ezer meg ezer kilométert utazva, halom pénz elszórva, csak hogy kifujhassuk tudónket a svájci hegyek között? Valószínűleg érdemes. Svájc nem csak üres divat, de aki fogékony természeti szépségek iránt, annak felejthetetlen élmény. Talán tulok is, amit Svájc természeti szépségben nyújt. Így összezsufolva, ilyen extraktumszerűen szinte ránehezedik az emberre. Amikor a vierwaldstätti-tón a pittoreszk Weggis felé vitt a hajó s a viz olajzöld tükrében szinte vakítottak a Pilátus fehér csucai, úgy éreztem, hogy ez a kép már nem is szép, ez már banális s ha egy festő eladásra kínálná, meg se venném. Az ilyen komprimált szépség már nem is gyönyörködött.

Az idegen-ipar minden talpalatnyi földet kihasznál Svájcban. A legmagasabb csucson, két-háromezer méter magasságban is előkelő hotelek és éttermek. Ma már turistának sem kell lenni ahhoz, hogy hegyóriások tetejére jussunk. Minden csucra fogaskerekű vasút vezet. Felmenni azért mégis érdemes. A Rigi-Kulm tetejéről például ugyszólván egész Svájcot fel lehet szippantani egy szempillantásra. Még a zürichi tó is idekéklik. A vierwaldstätti, zugi és lowzi-tavakat pedig egyenesen a lába alatt érzi az ember. Az sem mindennapos szórakozás, kibámulni a Jungfrau-joch 3500 méter magasságában a napsütötte étterem terraszáról, amint néhány méternyire tőlünk a szél friss havat söpör. Igaz, hogy ez a szórakozás 58 svájci frankba kerül. Ennyi a vasuti költség Interlaken-től a Jungfrau tetejéig.

Ez a svájci rózsának a tövise. Szép, szép, — de drága. **Marton Ernő**

Gyári képviselő és raktár
LEPAGE,
CLUJ

Kérjen ajánlatot, prospektust.

Hirdessen az Uj Keletben

hamis

A kol

(Cluj-Kol dósítójától.)

vári törvényszék bíróság ítéleté A vád sze kereskedő a n ből kifolyólag hamisításokat összeg erejéig

1926-ban M tité-evel nagyo Az ügynök T kereskedőt ho borvásárlásra

A bort M értékei egy Takácsnak. A dugaszdag bor ságban Cotarl Takács borke Cotarlával egy séghez, — ho személyesen is Jon sárdi ga Cotarlat. Oeg hez, ahol tény tarla János k fölött rendelke A százhus Majer nem fi

Haladékot ségből megho lejáratok sem ajánlatot tett Maifei által sítékul újabb hitesse a váltó autentifikáló győzhette Ta ságban azonba a közösi bizo Ennél az Májor Gábor Takácsnak a mint Májor ezáltal is meg borkereskedőt.

Takács ez tót elfogadta A család hamis váltó i honorálta. Takács fö rendeltele letar jóváhagyta, m törvényszék k

Májor G szélhámos ug Oegarral és u milyen uton kiszabadulhass esetben, ha r leplezni. Felh közös ügyük szerepljen.

Oegar ez Generala ügy 100 ezer leje volt a magát lásokat fölve kezességét is

Közben O gárdával, hog bátyját fogja azzal biztatta kell mondan magát. Oegar kal többezer Egy ízben védi irodájába megkérdezté tézi, mivel C véd csodálkoz rászedték és

Egy borkereskedő szélhámosságai hamis váltókkal és »süketnéma« kezessel

A kolozsvári törvényszék súlyos ítélettel sújtotta az összes vádlottakat

(Cluj-Kolozsvár, október 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma hirdette ki dr. Cruciu, a kolozsvári törvényszék negyedik szekciójának elnöke a bíróság ítéletét Majer Gábor és társai bűnpörében.

A vád szerint Majer Gábor huszonöt éves borsai kereskedő a múlt évben nagyszabású borüzletből kifolyólag a legraffináltabb csalásokat és okirathamisításokat követte el és többszáz ezer lejnyi összeg erejéig károsított meg kolozsvári kereskedőket.

Ötezer liter bor és egy hamis váltó

1926-ban Majer, Gold Bernát nevű ügynök közvetítésével nagyszabású borvásárlást akart eszközölni. Az ügynök Takács Márton kolozsvári borkereskedőt hozta össze Majerrel, aki ötezer liter borvásárlásra tett ajánlatot Majernek.

A bort Majer hitelbe vásárolta és az ár ellenértékül egy százhuszezer lejes váltót adott át Takácsnak. A váltón kezesként Cotarla János dugaszdag borsai földmives neve szerepelt. A valószínűleg Cotarla aláírása hamisítvány volt és amikor Takács borkereskedő arra kérte Majert, hogy Cotarlával együtt kísérik el őt a telekkönyvvezetőséghez, — hogy ott Cotarla vagyoni állapotáról személyesen is meggyőződhessek — Majer Oegar Jon sárdi gazdát mutatta be Takácsnak, mint Cotarlat. Oegarral elmentek a telekkönyvvezetőséghez, ahol tényleg meg lehetett állapítani, hogy Cotarla János közel négy millió lej értékű vagyon fölött rendelkezik.

A százhuszezer lejes váltó közben lejárt, de Majer nem fizette ki.

Biztosítékul még egy hamis váltó

Haladékat kért, amit meg is kapott, a sziveségből meghosszabbított váltót azonban a második lejáratkor sem volt hajlandó fizetni, hanem újabb ajánlatot tett Takácsnak, hogy édesapja, Májor Matei által aláírt 80 ezer lejes váltót ad biztosítékul újabb haladék esetében. Hogy Takácsal elhitesse a váltó hiteles voltát, hozzácsatolta a község autentifikáló bizonyítványát, mely valóban meg is győzhette Takács Márton borkereskedőt. A valószínűleg azonban egy a váltón szereplő aláírás, mint a községi bizonyítvány hamisak voltak.

Ennél az ügyletnél kapcsolódott a bűnyübe Majer Gábor 18 éves, sánta öccse, aki elhozta Takácsnak a váltót a bizonyítvánnyal és álnéven, mint Májor Gábor szolgálja mutatkozott be, hogy ezáltal is megnyerjék az ekkor már gyanús fogó borkereskedőt.

Takács ezuttal is csapdába esett s a hamis váltót elfogadta biztosítékul.

A család akkor pattant ki, amidőn a második hamis váltó is lejárt és Májor Gábor ezt sem honorálta.

Takács följelentette Majert és az ügyészség elrendelte letartóztatását. Letartóztatását a tábla is jóváhagyta, mivel egy előző csalásból kifolyólag a törvényszék két évre ítélte.

A börtönből irányított szélhámosság

Májor Gábor ezután a börtönből irányította szélhámos ügyleteit. Újra összeköttetésbe lépett Oegarral és utasítást adott neki arra, hogy valamilyen úton szerezzen kölcsönt, hogy a börtönből kiszabadulhasson. Megfenyegette, hogy abban az esetben, ha nem teljesíti rendelkezéseit, le fogja leplezni. Felhívta egyúttal a figyelmét arra, hogy községi ügyekben továbbra is Cotarla név alatt szerepeljen.

Oegar ezután bejött Kolozsvárra és a Banca Generala ügyészevel, Popa Ádámmal tárgyalt egy 100 ezer lejes kölcsönről. Popa ügyvéd hajlandó volt a magát Cotarlanak nevező Oegarral a tárgyalásokat fölvenni, annál is inkább, mivel ez bátyja kezességét is biztosította.

A süketnéma testvér

Közben Oegar megbeszélte Chiorean László sárdi gazdával, hogy Cotarla Péter név alatt, mint az ő bátyját fogja bemutatni Popa ügyvédnek. Oegar azzal biztatta Chiorean, hogy egyetlen szót sem kell mondania, sőt teljesen némanak tétetheti magát. Oegarék családja is sikerült és hamis váltókkal több ezer lejes kölcsönt vettek fel.

Egy ízben, amikor a két ál-Cotarla Popa ügyvédi irodájában tartózkodott, Popának egyik kliense megkérdezte tőle, hogy Oegarnak milyen ügyét intézi, mivel Oegart szélhámosnak ismeri. Az ügyvéd csodálkozva vette tudomásul, hogy szélhámosok rászédtek és hogy álnév alatt szerepeltek.

Popa ügyvéd büntügyi feljelentést tett a két ál-Cotarla ellen és a vizsgálat kiderítette, hogy Oegarék Majer Gáborral álltak összeköttetésben. Letartóztaták őket és a mai főtárgyaláson beismerő vallomást tettek.

A mai tárgyaláson a két Majert Bratu Elena ügyvédnő védte és enyhe büntetést kért a fiatal vádlottak ellen.

Amikor a bíróság Majer Gábor elsőrendű vádlottat kihallgatta, ez a legcinikusabb hangon és a legöregebb szélhámosok rutinjával igyekezett ártatlanságát kimutatni. Többek között a nádas postai

csalásért a kolozsvári ügyészség börtönébe elzárta Haimanra akarta az okirathamisítás vádját hártani. Megvádolta ellenfelének ügyvédjét is azzal, hogy megvesztegetni hagyta magát általa. Azzal is védekezett, hogy a Takácsról vásárolt bort, — annak rossz minősége miatt nem tudta értékesíteni.

A replikák után a bíróság visszavonul és néhány perc múlva Cruciu elnök kihirdeti az ítéletet, mely szerint Majer Gábor a törvény csalásért, köz- és magánokirathamisításért, lopásért és felbujtásért négyévi fegyházzal sújtja és politikai jogait öt évre függeszti fel. Oegar Jont a bíróság 2 és fél-évi fegyházra, Majer Jont 8 havi, Chiorean Lászlót pedig 6 havi börtönrre ítélik.

Majer Gábornak közben egy előző bűnyügből kifolyólag rá mért 3 éves fegyházbüntetése emelkedett jogerőre. Az ítéletet az ügyész, valamint a védők is megfélembzték.

Ma reggel proklamálják a sztrájkot a berlini villamosüzem alkalmazottjai

Berlin, október 4. Röviden jelentették, hogy a berlini villamosüzem és forgalmi társaságok alkalmazottai nagyszabású sztrájkra készülnek a felmerült bérdifferenciák miatt. A sztrájkok tulajdonképpen már szombaton ki kellett volna törnie, de az egyes igazgatóságok legalább addig akarták húzni a tárgyalásokat, míg a Hindenburg elnök 80-ik születésnapjára rendezett ünnepek lezajlanak.

A tárgyalások tegnapelőtt, hétfőn újra kezdőd-

tek, amelyek azonban nem vezettek eredményre. Ennélfogva a villamosüzem alkalmazottainak bizalmiférfiai úgy határoztak, hogy ma reggel proklamálják a sztrájkot és nem fogadják el a választott bíróság döntését a felmerült bérkérdés tekintetében. Egészen bizonyosra vehető, hogy a villamosüzem munkásainak sztrájkjával egyidejűleg az összes forgalmi társaságok és közlekedési vállalatok munkásai is abbahagyják a munkát és Berlin világvárosi forgalma teljesen megbénul.

Hatalmas felhőszakadás pusztított Bacauban

(Bucuresti-Bukarest, október 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az elmúlt éjjel Bacaumegyében hatalmas felhőszakadás pusztított. Részletek még hiányoznak, azonban az abból az irányból érkező vonatok kénytelenek voltak 10 óra hosszat Valea Seaca állomáson vesztegelni, mert a pályatestet nagy területen elmosta az ár. A reggeli vonatok is délben érkeztek a fővárosba Bacau felől.

A finomítógyárak puccs-szerűen felemelték a petróleum és a benzín árát

A kormány nem fogja jóváhagyni a finomítók szindikátusának megalakulását és a kartellárakat

(Bucuresti-Bukarest, október 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az ország legjelentősebb petróleumfinomítói között tegnap megállapodás jött létre a motorbenzin és a petróleum belföldi árusítására vonatkozólag. E szerint a gyárak termelési részesedését kontingentálják és a jelenlegi termelés alapján kap mindegyik részt az elárusítási kvótából. Az árakat közösen állapítják meg összhangban a világpiacon árákkal.

A petróleumfinomítók szindikátusának megalakítása nagy feltűnést keltett gazdasági körökben. Még nagyobb lett a meglepetés, amikor a szindikátus nyilvánosságra hozta, hogy a belföldi fogyasztás

árát a következőképpen állapította meg:

Egy kg. könnyű benzin 10 lej.

Egy kg. nehéz benzin 5.25 lej.

Petróleum 4.50.

Motorolaj 2.50.

Kátrányolaj 1.50, ab Ploesti.

Az ipar és kereskedelmi miniszter kijelentette tudósítónknak, hogy még nem értesült hivatalosan a szindikátus megalakításáról és várja annak alapszabályait, csak azután nyilatkozik, hogy engedélyezheti-e annak megalakulását. Ami az árakat illeti, azok semmiesetre sem emelhetők a szindikátus által, mert ez kizárólag a minisztérium joga.

Egy bécsi lap leleplezése szerint Grozavescuné valóságos rabként kezelte meggyilkolt urát

A »Freiheit« című lap megkezdte Grozavescu feleségéhez intézett, eddig ismeretlen leveleinek közlését

(Bécs, október 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szerencsétlen véget ért Grozavescu Traján életének titka körül sehogy sem tudnak lecsendesülni a szenvedélyek és szenzációk hullámai. Bécsben valóságos Grozavescu-kultusz van felszínen, amelynek egyik jellemző fázisa egy bécsi írónak tegnap betiltott darabja volt, amely »Szabad-e ölni?« címmel a Grozavescu-tragédia intím részleteit vitte a színpadra és Grozavescu magánéletét kedvezőtlen színben igyekezett feltüntetni.

Most a »Freiheit« című bécsi lap Grozavescu eddig ismeretlen leveleinek közlését kezdte meg, melyeket a szerencsétlen művész annak idején feleségéhez intézett. Ezekből a levelekből kitűnik, hogy Grozavescu Nelly valóságos rabként kezelte a szerencsétlenül járt művészt. Az egyik levél például a következő részleteket tartalmazza:

„Becsületszavammal kötelezem magamat arra, hogy feleségetől született Kövesdy Nellytől beleegyezése nélkül soha el nem válok, ilyesmirel még csak említést sem teszek előtte.“

Egy másik levélben arra kötelezi magát Grozavescu, hogy minden bevételét, mint ajánlékot feleségének adja, teljesen szabad akaratából. Egy harmadik levélben kijelenti, hogy közjegyző előtt hajlandó megkérni feleségét, helyeztesse gondnokság alá és ő legyen a gondnoka. Ezen kérését Grozavescu több levélben megismétli.

Egy rendkívül jellemző levélben végül Grozavescu arra szólítja fel feleségét, hogy azonnal hagyja el lakását, mert pillanatig sem akar vele tovább maradni, nem bírja tovább elviselni feleségének magatartását.

STANIOL

Lepage - Cluj Kérjen ajánlatot!

HIREK

Az Új Kelet az egyetemes erdélyi és bánági újság napilapja.
Főszerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Főszerkesztő: Marton Ernő.
Az Új Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Szerda

5688. Tisri 9.
1927. okt. 5.

— **A bécsi kommunista párt egész vezetőségét hazaárulás miatt vád alá helyezték.** Bécsből jelentik; A bécsi forradalom másnapján az osztrák fővárosban röpiratot terjesztettek, melyben fegyveres harcra hívták fel a munkásságot. A szombati napon a kommunista párt vezetőségének tizenhat tagja jelentkezett az ügyészségen és bejelentették, hogy a röpiratot ők fogalmazták és ők is terjesztették. Az ügyészség valamennyiük ellen hazaárulás címén emelt vádat. A kommunista párt könyomatosa felszólítja az ügyészséget, hogy tartóztassa le a pártvezetőség tizenhat tagját, hogy a bíróság előtt minél hamarabb kiderüljön az, hogy a röpirat szerzői nem követtek el hazaárulást. A kommunista könyomatosa szerint bizonyos, hogy a vád alá helyezett kommunista vezetőket felmenti az esküdtsek.

— **A kolozsvári román opera megnyitása.** Szombat este fényes keretek között nyitotta meg a kolozsvári román opera ezidei szezonját. Az operában előkelő közönség gyűlt össze, fényes toalettek és luxuriózus ékszerek csillogása emelte az est fényét. Hogy a megnyitó mégsem zajlott le olyan lelkes keretek között, mint azt vártuk, annak oka abban keresendő, hogy nem kaptunk kimondott opera előadást, csupán ugynevezett ünnepséget, melynek keretében operettet, dramolettet és egy rövid operát adtak elő az új igazgatóság, Victor Eftimiutal az élén. Bármilyen nagyra értékeljük Victor Eftimiut irodalmi munkásságát és szeretetreméltó egyéniségét, mégis ki kell jelentenünk: a szombat este bemutatott újítások nem nyerték meg tetszésünket. Az opera színpad természeténél fogva megkívánja, hogy kimondottan zenei előadások színtere legyen. Nagyon sajnáljuk, hogy a földszinti állóhelyeket páholyokkal helyettesítették, mert ezáltal megfosztották az egészen szegény elemeket az operaelőadások látogatásától. Az új függöny, bármilyen stílusos és szép, mégsem pótolja az előbbi nehéz bársonyfüggöny diszkrét, nemes hivatását. Nem illuziókeltő. Az előbbi „festival“-ok sokkal magasabb szinten mozogtak, mint a szombat esti, mert meglepő felkészültségű zenekar interpretálta a legkiválóbb zeneköltők műveit. Ezenfelül a zenei kultúrához legközelebb álló táncszámok is emelték a festivalok hangulatát. A szombat esti megnyitó fényponyja Bretán Miklós „Lucefarul“ operájának reprize volt, melynek nemes szépségei a kitűnő előadásban jól érvényesültek. A rendezés úgy a „Crai nou“, mint a „Lucefarul“-nál kielégítő volt. Victor Eftimiut „Rapszódia“ című kis dramolettnének előadása után a közönség többször szólította a lámpák elé és megérdemelten ünnepelte. Mindenesetre kíváncsian várjuk, hogy a kimondott operaelőadások milyen új keretben és rendezésben fognak lezajlani s főleg kíváncsiak vagyunk, hogy nem-e redukálják az opera előadások számát, mert ez szerintünk a kisebbségi és a román közönség érdeklődésének csökkenésére vezetne.

Nyomdafesték

gyárraktár. Kidd, London, világhírű festékei a legjobb és a legolcsóbbak. Tegyen kísérletet. — **LEPAGE, CLUJ.** Kérjen jegyzéket.

E hó tizedikén ül össze a pénzhamisítás leküzdésének tanulmányozására kiküldött népszövetségi bizottság

Genf, okt. 4. A Népszövetség októberi munkálatainak napirendjén főleg pénzügyi, gazdasági, közlekedési és egészségügyi kérdések szerepelnek. E hó 10-én ül össze a pénzhamisítás leküzdésének tanulmányozására kiküldött vegyes szakértő-bizottság, mely már júliusban előzetes tervezetet dolgozott ki egy nemzetközi egyezmény számára. A mostani ülésen a bizottság véglegesen megállapítja az egyez-

mény szövegét, amelyet a tanács elé terjesztenek. Szófia, okt. 4. A népszövetségi egyezménynek nemzetközi uniójának főtanácsa október 7-én, Szófiában ül össze. A főtanács 10-én tartja első ülését, melynek keretén belül a kisebbségi bizottság terjeszti elő javaslatát. Bulgária ünnepélyesen fogadja az Unió tanácskozásaira érkező résztvevőket.

— Titokzatos körülmények között lett öngyilkos egy hollywoodi filmszínész.

Los Angelesből jelentik: Tegnapi titokzatos körülmények között holtan találták lakásán Galaró spanyol filmszínészt, aki Celia di Large néven egyike volt a legkedveltebb hollywoodi filmszínészeknek. Bár a színész hátrahagyott levelében azt írja, hogy önként válik meg az élettől, a rendőrség mégis nyomozást indított az öngyilkosság okának kiderítésére, mert az a feltevés, hogy a színészt kényszerítették az öngyilkosság elkövetésére és a levél megírására. A filmszínésznek ugyanis semmi oka nem volt megválni az élettől. A rendőrség a nyomozást bizalmas feljelentésre indította meg.

— **Újra startolt a „Detroit büszkesége“.** San Franciscóból jelentik: A „Detroit büszkesége“ nevű repülőgép pilótái tegnap startoltak Detroit irányában, hogy világkörüli utjuknak utolsó szakaszát megtegyék repülőgéjükön.

Gramofon

Lepage-nál, Kvár

— **Rablótámadás a banküzletben.** Becskerekéről jelentik: Érdekes ügyet tárgyalt szombaton a becskereki törvényszék. 1924 júniusában ismeretlen tettes a becskereki főútcán levő Kadelsburger banküzletben leszurt egy öregasszonyt és kirabolta. A tett elkövetésével Merzsa Ádám tamásfalvi napszámot vádolták. A tárgyaláson a tanúk ellentmondó és bizonytalan vallomásokot tettek, amelyekből nem derült ki, hogy a rablótámadást valóban Merzsa követte el. A államügyész ezek után elejtette a vádat, mire a bíróság az eljárást megszüntette és elreádelte Merzsa azonnali szabadlábra helyezését.

* **A napok rövidebbek lesznek.** A sötét évszak megkezdődik. Ön megerősíti a szemét és munkája kinos lesz, ha nincs Önnek elsőrangú világitási berendezése. Az egyenletes és világosan égő, kítűnő Tungram-lámpa megkönnyíti a munkát a sötét évszakban is.

— **Figyelmeztetés a Haggibbor-templom látogatói számára.** A Haggibbor imaház kura-toriuma ezuttal felhívja mindazokat, akik a Str. Baron L. Pop 10. alatti termekben berendezett imaházban helyet jegyeztek, de a hely árát még nem fizették ki, hogy a Szövetség pénztáránál legkésőbb szerda déli 1 óráig feltétlenül az esedékes összeget kifizessék. Ugyanott újabb jelentkezők is megvárhatják üléseiket. Egyben közöljük, hogy kiváratunkra a Kol Nidret Virág Lajos művész ur, klubtagunk fogja énekelni.

Értesítés.

Tisztelettel értesítem a n. é. vásárlóközönséget, hogy az összes őszi divatkülönlegességek, úgy az átmeneti double-kabátok, mint a speciális Trench-Coats és külföldi nappal borkabátok a legnagyobb választékban raktárra érkeztek.

Neumann M. Cluj

férfi- és fiuruha-áruháza
Főter 14.

* **Sirkőavatás.** Vasárnap, f. hó 9-én délelőtt 10 órakor a kolozsvári ortodox zsidó temetőben avatják fel néhai Landeszmann Józsefné sirkővét, amelyre a rokonok és ismerősök ezuton hívatnak meg. Landeszmann család.

— **Köszönetnyilvánítás.** Vették a következő sorokat: Hálásan köszönöm G. E. urnak, aki vérét áldozta gyermekem egészségéért. Bár a remélt eredmény elmaradt, beteg fiam mégis olyan állapotba került, hogy külföldre vihetjük egy specialista professzorhoz. Külön fejezem ki hálámat a kezelő-orvosoknak, barátoknak, különösen Heller doktor urnak. Boldog új élet és sok szerencsét kívánok nekik. Friedländer Mendel Cluj, Str. Baron L. Pop No. 9.

— **Kiütéses tifusz Budapesten.** Budapestről jelentik: A fővárosi tisztifőorvosnak jelezték, hogy Rosner Abrahámné 58 éves budapesti lakos, aki a Szerdahelyi-ucca 10. számú házában lakik, kiütéses tifuszban megbetegedett. Rosner Abrahámnét három nappal ezelőtt be-szállították a zsidó kórházba, ahol szombaton reggel a kezelőorvos rémülten állapította meg, hogy az öregasszonyon a kiütéses tifusz tünetei mutatkoznak. Az asszonyt bakteriológiai vizsgálatnak vetették alá, amely igazolta az orvos diagnózisát és megállapították, hogy kiütéses tifuszról van szó. Rosnernét nyomban átszállították a Szent László járványkórházba. Azt a szobát, ahol feküdt, valamint lakását fertőtlenítették, ápolónőjét pedig tizennégy napra egyik szobába internálták. A tisztifőorvosi hivatal ezenkívül az asszony férjét és fiát beszállította fertőtlenítő intézetbe, ahol tizennégy napig megfigyelés alatt tartják őket. A tisztifőorvosi hivatalnak sikerült megállapítani, hogy a borzalmas járványos betegséget hogyan hurcolták be Budapestre. Rosnerné férje szücsmeister, aki orosz prémárukat hozott nemrégiben és valószínűnek tartják, hogy ezekkel a prémárúkkal jutottak Budapestre a kiütéses tifusz bacillusai. A hatóságok remélik, hogy utját állják a betegségnek.

* **V. Pollermann Aranka** hegedűművész, aki Német, Olasz, Cseh és Magyarországon a legnagyobb sikerrel hangversenyezett, folyó hó 8-án este 9 órakor a román. kat. gimnáziumban hegedűszóló estélyt ad. Jegyek Bernáth papirkereskedésben.

* **Bankok, ipari és kereskedelmi vállalatok** tisztviselőinek, egyesületek tajanak 6 hónapos román kurzusokat rendezek próbalekcek előzetes bemutatásával. Bővebb felvilágosítás Lepage-nál. (Tel. 4—38.)

— **Halálozás.** Kolozsvár egyik köztisztviselőben álló uriaszonyát: Kappel Salamonnét temették el tegnap nagy részvét mellett a Tordai-uti zsidó temetőben. Az elhunyt Kappel dr., volt klinikai tanársegéd, a kolozsvári orvostársadalom reprezentáns tagja édesanyját gyászolja.

* **Erdélyi óras, ékszerész Targu-Mures kirakatait** megnézni érdemes.

— **Védekezésből agyonütötte apját egy tizenhétéves leány,** Szarajevóból jelentik: A boszniai Derventa községbe hatévi börtön után visszatért Sztarcsevics Száva parasztagza. Pár nappal visszatérése után erkölcsstelen merényletet kísérelt meg tizenhétéves leánya, Jovanka ellen. A leány elkeseredetten védekezett s amikor ereje fogytán volt, megragadott egy baltát s azzal fejbevágtá apját. Az apa eszméletlenül terült el a földön, mire a leány a baltával még egyszer rásújtott és a szó szoros értelmében elmetszette a nyakát. Ezután maga jelentkezett a csendőrségnél, ahol letartóztaták.

Legújabb legolcsóbb és legjobb a **Hygienia** keletkező és vegytisztító néma Str. Cotija 1.

K

(Cluj-Kolozs-dósitójától.) Né-mal tárgyalják valamint a v-hirt, hogy a k-cukorközpont szul a cukorná-megszabni, hog

mennyi leh-amelyet a-ban áruoló-cukork

Ez az intézke-szabadkeresked-polgári haszon-ból még saját-dezni. Epen ez-resik a módoza-sérelmes részei-hitsék, hogy a-tathassák. Am-rül méltányos-a cukor árusít-A keresked-sultabb, mert-a külfő

Kétszázalé-Az „Argus“ sze-az árak az elnu-kelek augusztu-békebeli árakna-emelkedés meg

Az arany e-kelelemügyi m-bizottság a világ-forgalomban a k-arany 107.446-uj árak október

Kolozsvár-utak székh-ny-ami az erdélyi-ségének megszer-földi részvénynt-évekig tartott,Erdély és Bán-svasutak részvén-paketteknek a-nése új helyzete-gessé vált a főt-áthelyezése is.állam és Román-amelyet mindké-állapodás után p-is jelent, a rész-a budapesti hiv-helyüket. A Cl-kérésére a kolo

Egyesült Kö-lérlőalomban

Devizák

Zürich
Newyork
London
Páris
Milano
Prága
Budapest
Belgrád
Bukarest
Varsó
Bécs
Berlin

Száz lej ár

Közgazdaság

Maximálni akarják a cukor kereskedelmi árát

A gyárak és a cukorközpont fentartják az eddigi árakat

(Cluj-Kolozsvár, október 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nap óta érhető igazolommal tárgyalják a fűszer- és csemegekereskedők, valamint a vegyeskereskedők körében azt a hírt, hogy a kormány az irányítása alatt álló cukorközpont útján bizonyos árcsökkentésre készül a cukornál, amennyiben hivatalosan akarja megszabni, hogy

mennyi lehet az a legnagyobb haszon, amelyet a nagykereskedők és a detailban áruoló cégek hozzászámíthatnak a cukorközpont eladási áraikhoz.

Ez az intézkedés egyrészt súlyosan érinti a szabadkereskedelem elvét, másrészt a tervbevetett polgári haszon mértéke oly csekély, hogy abból még saját rezsiköltségeiket sem tudják fedezni. Epen ezért az érdekelt kereskedők keresik a módokat, hogy a készülő intézkedés sérelmes részeit legalább oly mértékben enyhítsék, hogy a cukor árusítását tovább is folytathassák. Amennyiben a kormányt nem sikerül méltányos elbánásra bírni, abban az esetben a cukor árusításával teljesen felhagynak.

A kereskedők méltatlankodása annál jogosultabb, mert

a külföldi cukor kilója 16 lej

Kétszázalékkal emelkedett a drágaság.

Az „Argus” szeptemberi drágasági indexe szerint az árak az elmúlt hónapban 2 százalékkal emelkedtek augusztus hónaphoz képest. Az index a békebeli áraknak 52.31-szerese. Junius óta az ár-emelkedés meghaladja a 45 százalékat.

Az arany és ezüst beváltási ára. A kereskedelmiügyi minisztériumban működő nemesföldi bizottság a világgiazi helyzet alapján a belföldi forgalomban a következő árakat állapította meg: arany 107.446 lej, ezüst 2710 lej kilónként. Az új árak október 15-ig maradnak érvényben.

Kolozsváron lesz az összes magánvasutak székhelye. Ismeretes az az elkeseredett harc, ami az erdélyi helyi érdekű vasutak részvénytöbbségének megszerzése érdekében a kormány és a külföldi részvénytulajdonosok között lefolyt. A harc évekig tartott, míg nem a kormánynak sikerült az Erdély és Bánság területén lévő összes helyi érdekű vasutak részvénytöbbségét megszereznie. A részvénytulajdonosok a román állam tulajdonába való átmenése új helyzetet idéztek elő, amennyiben szükséges volt a fűtelepek székhelyének Romániába való áthelyezése is. A múlt év március 26-án a magyar állam és Románia között kötött konvenció alapján, amelyet mindkét kormány ratifikált és amely megállapodás után pár nappal a hivatalos lapban megjelent, a részvénytársaságok töröltették cégüket a budapesti hivattal és Kolozsvárra tették át székhelyüket. A CFR kolozsvári jogügyi osztályának kérésére a kolozsvári céghivatal tegnap jegyezte be

és ugyanennyi a vámja is, amit a gyárak siettek kihasználni és a cukor gyári árához, amelyben már a haszon egy tekintélyes hányada is benne van, hozzácsapták az egész vámilletéket, amelyet ilyenformán tisztán megkeresnek, holott ha a cukor kilóját 25 lejjel hoznák forgalomba, akkor is busás haszonra tennének szert. Így azonban a gyárak több, mint 100 százalékat keresnek, sőt a kereskedők gyenge hasznából is részesedni akarnak, ahelyett, hogy a maguk túlzott és indokolatlan hasznát maximálnák.

A közönség szempontjából feltétlenül üdvös ennek az elsősorú élelmicikknek olcsóbbi-tása. De

a fogyasztók tömege nem a kereskedő által elért 3-6 lejes haszon miatt panaszkodik a drágaságra,

hanem amiatt a 16-20, sőt 25 lej miatt, amelyet a gyárak, illetve a cukorközpont keres a cukor kilóján. A kormány tehát igazában csak akkor szolgálná a közönség érdekeit, ha elsősorban a gyárak által megállapított árakat maximálná, mert a vámvédelem csak a külföldi cukor behozatalát van hivatva megakadályozni, de nem jelenti azt, hogy az egész védővámot a közönségen hajtják be a cukorgyárak.

tizenhat helyi érdekű vasut új cégét, ami azt jelenti, hogy ezeknek a helyi érdekű vasutaknak kereskedelmi és jogügyeit Kolozsvárról fogják intézni abban az arányban természetesen, amilyen arányban a részvények egyrésze még magánosok kezében van.

A vasuti csomagok felbélyegzése. Az államvasutak vezérigazgatóságá közli, hogy a csomagolatlanul feladott áruknál szükséges deklarációra nem kell bélyeg-et ragasztani. Ezzel szemben a bérmentesítési rágcduláknál azok szelvényeire is külön 5 lejes bélyeg ragasztandó.

Hat és negyedmilliárd lej vámot in kasszált az állam. A pénzügyminisztérium hivatalos kimutatása szerint az állam 1927. augusztus 31-ig hatmilliárd 226 millió 244,679 lej 18 banit vételezett be vámokból. Az importált áruk után inkasszált vámilleték 4 milliárd 241 millió 57,816 lej 85 bani, az exportárúk 1 milliárd 696 millió 416,057 lej 90 bani volt, egyéb vámilletékekből pedig 288 millió 770,804 lej 43 bani folyt be.

Október 8-ig a CFR kifizeti minden belföldi adósságát. Bukarestből jelentik: Az „Argus” felhatalmazást nyert a következők közlésére: A CFR igazgatósága abban a helyzetben van, hogy belföldi adósságát, hétszázmillió lejt kifizetheti. A CFR erre a célra a pénzügyminiszter útján az állami letéptéztartól és több nagy bukaresti banktól kölcsönt vett fel és minden tartozását szombatig, október 8-ig kiegyenliti.

Tőzsde

A piac változólan, kevés üzletkötéssel.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New York
		nyitás	zárlat						
Zürich	3110-3120	—	—	491 1/4	3110	11020	13660	65077	1928
New York	16075-161	51868	51865	2548	161	57150	70850	3375	—
London	786-787	2524	252462	12402	786	2781 1/4	3449	16423	48675
Páris	635-640	2035 1/2	2035 1/2	—	631	2243 3/4	2780 1/2	13240	392 1/2
Milano	885-890	2831 1/2	2832	139	881	3120	3870	18427	54575
Prága	477-478	1537 1/2	1537	—	480	1693 1/2	239370	—	296 1/2
Budapest	2825-2830	9072 1/2	9072 1/2	—	2840	—	12385	59055	—
Belgrád	—	913	913	—	283	1006 1/2	124780	5945	175
Bukarest	—	324	324	1590	—	357	442	2107 1/2	62 1/2
Varsó	—	58	58	—	18 1/4	6390	7917	37730	—
Bécs	2275-2280	7317 1/2	7317 1/2	—	2280	8066 1/4	—	47630	—
Berlin	3850-3860	12358	12357	—	3850	13617	16887	80387	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 324, Páris 1590, Budapest 357, Bécs 44200, Prága 21075.

Akar öt jó könyvet?

Kellermann: Az alagut..... Lei 130
Tolsztoj: Az ördög..... 95
Farrère: Aki ölt..... 95
Daudet: Sappho..... 95
Geyerstam: Az örök rejtély..... 95

Rendelje meg mind az ötöt 500 lejért.

LEPAGE-nál -- Kolozsvár

Róth

cipésznél
Szép-u. 2. sz.
alatt készülnek
a legújabb
divatu
cipő-
különleges-
ségek

Mit olvassunk

Az Uj Kelet könyvosztályában megrendelhető

Arthur Schnitzler: Álmodó éjszakája (regény).
Ára: füzve 81 60, kötve 148 lei.

Heyermans: Blöff (regény). Ára: 164 lei.

Móricz Zsigmond: Baleset. Ára: füzve 231,
kötve 333 lei.

H. G. Wells: Wells: William Clissold vi-
lága. I—II. kötet. Füzve 408, kötve 545 lei.

Földi Mihály: A Halasi Hirsch fiu. (A leg-
érdekesebb zsidótárgy regény). 272 lei.

מדע רבה

סחרי ספרים החפצים לקנות בנול ולתניתי
נאותים יפנו לבית מסחרי וימצאו תמיד כל
מיני ספרים רומעל והשכלה ספרים יריאים שים
פוסקים משניות המכבר היהודי של תשמישי
סית כתרים ודיל וכו. מלותים צמר ומשי
למחירים היותר נמוכים.

Benjamin Schapira Libraria Cernăuți,
Piata Dacia.

Hornyolt

és hód farku cserepet

legjutányosabb árban
prompt szállításra ajánl

Kolozsvári Agyag- és Kőipari Rt.
Cluj, Piata Unirii 20

Megjelent a kibővített

Uj Divat.

Ez a Fárisban magyar nyelven megjelenő havi
divatlap teljesen ingyen ad mellékletül: egy
tizenhatoldalas irodalmi folyóiratot, két eredeti
szabásmintaívét, háromszinű művészi divatmel-
léleteket. — Ára 25 lei. Minden könyvkereske-
desben, újságárusítóknál kapható. Romániai me-
bizott: IG HERTZ, Calea Victoriei 5.

27 október 5
hisitás
üldött
lé terjesztenek.
i egyezmények
ber 7-én, Szófia-
rtja első ülését,
i bizottság ter-
élyesen fogadja
tvevőket.
ó 9-én délelőtt
sidó temetőben
sefné sarkóvát,
uton hívatnak
tták a követ-
E. urnak, aki
rt. Bár a remélt
is olyan álla-
k egy specialista
lámát a kezelő-
Heller doktor
csését kívánok
tr. Baron L.
en. Budapest-
vosnak jeleu-
58 éves buda-
ca 10. számú
hegbetegedett.
al ezelőtt be-
ol szombaton
apította meg,
tífusz tünete
ológiai viz-gá-
zolta az orvos
nyog kitűzés
nban átszálli-
házba. Azt a
ását fertőtle-
y napra egyik
orvosi hivatal
t beszállította
nnégy napig
tisztifőorvosi
hogy a bor-
an hurcolták
mesmester, aki
giben és való-
prémárúkkal
tífusz bacillu-
ntját állják a
gedüművész, nő,
arországban a
folyó hó 8-án
nban hegedű-
kereskedésben.
delmi vállá-
jainak 6 hó-
bbalecek elő-
sítás Lepage-
köztisztelőben
temették el
rdai-uti zsidó
vlt klinikai
om represen-
rgu-Mures ki-
e apját egy
jelentik: A
börtön után
t gazda. Pár
len merény-
nya, Jovanka
tezett s ami-
t egy baltát
szméletlenül
a baltával
ros értelmé-
maga jelent-
ztatták.
Cotija I.

APRÓHÍRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Allás-keresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. **Eljegyzési hírek díja 250 le, előfizetőknek 150 le.**

Ráth Hermann

(Oradea-Mare, Str. Avram Jancu 9. Katzender-vendéglő)

megérkezett kizárólag elsőrangú

לולים אונר הדסים מוכרים

Kiscsaládu modernebb ortodox sakter 3500 lei fizetés, lakás, fűtés és világítás (semmi más mellékjövdelem) azonnal állást elfoglalhat. Költségeket csak meghívottak igényelhetnek. — Engen Kain. Brezoi-Valcea. 3239

Egy új pados kandeló eladó. Értekezni N. u. eth István szabóüzletében Bolyai u. Deák Ferenc u. sarok.

Három kis szobából álló helyiség a Minorita-uccában, raktárnak vagy műhelynek, azonnal olcsón kiadó. — Cim és felvilágosítás a Kadima-nyomdában.

Műhelynek, raktárnak megfelelő helyiségek kiadók Malom-utca 28. szám

Cur-Salomban 735 számú 3 dunamos parcellámat eladom. — Müller Fülöp, Hatag.

Román, angol, franc a, német, magyar fordítások. Levelek (cégeknek hónapra), kérvények, periratok, tudományos, műszaki, közgazdasági, irodalmi cikkek stb. Másolások, sokszorosítások. **Dr. Mandel, Strada Ratiu (v. Kötő-u.) 3. Telefon 831.**

Veszek ócska férfi ruhát jó áron. Jakab Adolf, Minorita-u. 4. udvar

Jól főzni tudó zsidó szakácsnét azonnali belépésre keresek. — Eugen Kain, Brezoi-Valcea. 3239

Egy darumadár — 1912-ben egyik szárnyán megölt, de azóta teljesen meggyógyult, csupán repülni nem tud — eladó. A madár az évek során háziállattá szelődött, nagyon kedves jelenség a házban. Érdeklődni a kiadóhivataltban.

Sarokház hely a pillangótelepen eladó. Értekezni a Kadima nyomdában, Str. Baron L. Pop 10.

Földgázüzemi cserépgyár cca 5 kat. hold ingatlan, prima minőségű agyagbánya, emeletes lakóház és iroda, megfelelő üzemi helyiségek, mesterséges szárítók, égető kemencék, motor, 3 francia cseréprés, cca 40,000 cserépréma, transzmissziók, sinek, kocsi, földgázvezetékek, iparvágány **hérbeadó vagy olcsón eladó.** Ara másfél millió lei. Igen előnyös fizetési feltételekkel, biztosíték esetén részletfizetésre is. — Cim: Közgazdasági Bank Rt. Dicsőszentmárton.

A belvárosban kiadó egy különbejáratu szép utcai butorozott szoba. Ugyanott két iskolásgyerek vagy 1 tisztviselő teljes ellátást kaphat. Cim a kiadóban.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Szerda: A régi Oroszország (Napibérlet 8. szám C. Sorozat 46.)
Csütörtök: A régi Oroszország (Napibérlet 9 szám A. Sorozat 47.)
Péntek: A régi Oroszország. (Napibérlet 9 szám B. Sorozat 48.)
Szombat d. u. 4-kor: Nem nőstülök (Szilágyi Berta vendégjátékával Poor Lili főlépésével. Nagyon olcsó helyárakkal. Sorozat 49.)
Szombat este fél 9-kor: Borcsa Amerikában. (Operette újdonság, először. Premierbérlet 7 szám. Sorozatszám 50.)
Vasárnap fél 3-kor: Erdőszelvény (Kolbay Ildikóval. Olcsó helyárak. Sorozat 51.)
Vasárnap 6-kor: A régi Oroszország (5-ödször. Rendes helyárak. Sorozat 52.)
Vasárnap fél 9-kor: Borcsa Amerikában, (Operette, 2-ödször. Napibérlet 9 szám, C. Sorozat 53.)
Hétfő: Borcsa Amerikában. 3-adször. Napibérlet 10 szám A. Sorozat 54.)

A színházi iroda közleményei

A Régi Oroszország premi-je a teljes siker jegyében zajlott le tegnap este. Alfred Neumann egész világot meghódító drámáját, a régi Oroszországot mutatta be a magyar színház Kosztolányi Dezso magyar fordításban. A telt ház feszült figyelemmel léte végig az előadást, melyek minden estéjére nagyban folytak a jegyvásárlások. Az ezutáni előadásokon is Poor Lili, Jancsócs János, Táray Ferencz, Hoykó, Kemény, Réthely, Tóth Elek, Mihályfy játszák a vezető szerepeket.

Borcsa Amerikában. Emőd Tamás, a Mézeskalács szerzője és Török Rezső több kiváló operett és kabarédarab szerzője fogtak össze és irták meg a Budapestben fényes sikert aratott Borcsa Amerikában c. operettet. A budai Színházban kezdődött meg a karrierje ennek a darabnak, de még ma is játszák a budapesti Városi Színházban, melynek óriási nézőterét, ma is színültig megtölti a közönség a Borcsa Amerikában c. darab előadásain. Nálunk Fedák Sári szerepét Mende Klári játsza, Ihász, Selmeczi, Leövey Kőszegi Margit játszák, a Borcsa Amerikában többi vezető szerepeit. A zenekart Stefanidesz József dirigálja, a rendezés munkáját, Izsó Miklós végzi. Szombaton este lesz a Borcsa Amerikában premierje.

Szabászati és varrás tanfolyam

tanfolyamot tovább folytatom a Minorita-u. 4. sz. alatt. Beiratkozni lehet Paris de Mode szalonban Bolyai-u. A n. é közönség szives pártfogását továbbra is kérem. **Jakab Adolfné,** nő szabómesternő és szaktanító

Téli tűzifa

szükségletünket szerezjük be idejében a

„Calcit“

rt.-nál Cluj, Strada Gen. Dragalina 9. Tel. 11-06.

Házhoz szállítva:

- I-a bükkhasáb tűzifa ölenként . . . L. 1400
- I-a bükkhasáb aprítva 1000 kg. . . L. 900
- I-a hántott tölgy „ 1000 „ . . L. 1000
- I-a bükk és tölgy „ 1000 „ . . L. 800

Tisztviselők és munkásoknak kollektív alapon fizetési kedvezmény

Küldjön be 70 leit

készpénzben vagy bélyegben az UJ KELET könyvostályához és portómentesen kap

12 drb. zsidótárgy zeneművet, melynek bolti ára 150 lej.

Hatikvah. Der Fodim. Der Schikur. A Dudele. Fischelach Kojfen. Schirej Hamisrach (népdal gyűjtemény). Tief in Weldele. Das Heilige Rikud'l. Chesbojn Zedek. Klipp-Klapp. Ja chaj Lili. Schirej Hamisrach.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt.

Cluj, Piata Unirii 7. szám. — **Fiókjai:** Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhelyen. **Saját tőkéi 77 millió lej.** — **Affiliált intézetei:** Torda-Áranyos-Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Keresztúron, Szászregényvidéki Takarékpénztár és Hitel r.-t. Szászregényben és népbank r.-t. B.-hunyadon. Minden bankügyletet legelőnyösebben végez. Engedélyezett devizahely. Áruraktárai a vasút mellett.

Iskolák és szülők

figyelmébe!

Ujból kapható a legjobb képes héber ABC — a

Ára 50 Lej

Kapható az Uj Kelet könyvoszt.-ban

KERJEN MINDENUTT CSAK

CARMOL

az legjobb hárszer a legrosszabb reumatizmus, neuritida és fájós ellen

100 LEJENNYI BUCAREST STR. ENĂCHITA VĂCĂRESCU

Szörmeáru

és szücs munkák legelőnyösebben csak a **Nagy József** szörmeáru szalonjában szerezhető be. Főter az udvarban

Kadima-nyomda

csak izléses és szép nyomtatványt szállít

Cluj, Str. Baron L. Pop 10
Telefon 9-77

Szerkesztőség.
Napló és nyo
Simi-Kolozsvár, S
Pop (Brassai-
Telefon:
és kiadó
9-77
N. Sz. —
es szám ara
aron és vidé
Arvestben is
1927 október
Nap napra
keressük az esz
gyermekait, iv
jövének Judea
Keressük és ké
lájlatok őket k
a föld egész k
támasznélküli,
vagy teljesen
genedetten. In
a mi törzsünk
dorlás eéjja: a
násnak milyen
Am ha kö
fölsírnak a K
indul a csoda
majd egyre h
masan Izrael
inkább, mint
önmagával, eg
emelkedve a
szentséges nap
dettség, az elm
Miben gy
Jom Hak
láserköcsi jel
a pszichoanal
nemcsak az e
vezetőibe vilá
mok, egy-egy
kellene ismer
amely nemcs
szentséggel, h
lélek hatalma
Vájakra k
olvassuk:
„A heted
hallasd a kü
vonuljon kü
szenteld meg
sátok ki a sz
hallja annak
számotokra,
mindenki (e
vissza az ő
az és legyen
A mai n
hatalmas jel
napjának kü
nemzet össze
legbékésebb
volt ez, ami
Fölszabadító
ellenérték n
élet bonyolt
oldotta. A
pedig megj
téréshez va
a jobbel éve
Évezred
időktől. A
Israel mögö
harc olyan
nem ismert
tőségéből és
több marad
Nidre-ima t
érezzük az
törzséhez!
És amin
rabszolgaság
alább egyet
rabszolgaság
erővel táma
népi szabod
testvériessé
násai. Izrae